

SPRIEVODCA

ORGANIZOVANÍM
MLÁDEŽNÍCKYCH TÁBOROV
OBNOVY PRÍRODY

Autori a partnerské organizácie:

Hanna Pöllänen, Luontoliitto, Fínsko

Sanna Lindgren, Nuorten Akatemia, Fínsko

Ville Laitinen, Luontoliitto, Fínsko

Frankie Turk, RE-PEAT, Holandsko

Holly Bartley, RE-PEAT, Holandsko

Judith Schubert, RE-PEAT, Holandsko

Jozef Kahan, Strom života, Slovensko

Sofia Koudouni, KMOP - Education and Innovation Hub, Grécko

Ella Limingoja, Nuorten Akatemia, Fínsko

Grafická úprava:

Holly Bartley, RE-PEAT, Holandsko

Rok vydania:

2026

Pri tvorbe príručky boli použité nástroje umelej inteligencie, celý obsah bol však skontrolovaný a upravený odborníkmi.

Publikované v rámci projektu Restoration Academy: Posilňovanie mladých ľudí v oblasti obnovy prírody (2023 – 2026).

**Co-funded by
the European Union**

Financované Európskou úniou. Vyjadrené názory a postoje sú názormi a vyhláseniami autora(-ov) a nemusia nevyhnutne odrážať názory a stanoviská Európskej únie alebo Európskej výkonnej agentúry pre vzdelávanie a kultúru (EACEA). Európska únia ani EACEA za ne nepreberajú žiadnu zodpovednosť.

Kresby účastníkov počas tábora obnovy prírody vo Fínsku.

OBSAH

Predslov	5
Prečo konať?	7
Čo znamená obnova prírody?	9
Obnova prírody naprieč Európou: legislatíva EÚ	10
Obnova prírody naprieč ekosystémami	11
Mládež v rámci obnovy prírody	14
Tvoja úloha pri organizovaní podujatí zameraných na obnovu prírody	16
Obnova v praxi: úlohy a nástroje	16
Ako zorganizovať tábor obnovy prírody	19
Posilňuj participáciu mladých ľudí	21
Spolupracuj so správcom lokality	22
Tipy pre jednotlivé krajiny	23
Prispôsob prácu rôznym skupinám	25
Úlohy, ktoré je potrebné naplánovať	26
Program tábora	26
Inklúzia a dostupnosť	31
Bezpečnosť a riadenie rizík	34
Financovanie a rozpočet	36
Jednoduché aktivity obnovy prírody	40
Návšteva lokalít obnovy prírody	42
Odstraňovanie invázných (nepôvodných) druhov	42
Rewilding (obnova prírody do prirodzeného stavu)	43
Guerillové záhradníctvo	43
Tvoja rodinná záhrada	44
Ovplyvňovanie politiky	44
Zapojenie sa do aktivít organizovaných inými skupinami	45
Kde sa dozvedieť viac?	47
Základné informácie a metodické príručky	47
Videá a dokumentárne filmy	47
Použitá literatúra	47
Prílohy	47
PodĎakovanie	49

Predslov

Obnova prírody je jedným z najvhodnejších riešení, ako reagovať na súčasnú environmentálnu krízu, pričom vzhľadom na zrýchľovanie klimatickej zmeny a významnú stratu biodiverzity je potreba obnovy poškodených ekosystémov o to viac naliehavšia. Organizácia spojených národov vyhlásila súčasné obdobie za Dekádu obnovy ekosystémov, čo podporuje aj Nariadenie EÚ o obnove prírody z roku 2023, ktoré vyzýva na širokú účasť vrátane zapojenia občianskej spoločnosti.

Mladí ľudia sú dôležitou súčasťou občianskej spoločnosti a práce na obnove prírody predstavujú participačnú formu zapojenia mládeže, ktorá prepája environmentálne vzdelávanie s občianskou angažovanosťou. Obnova prírody tak kombinuje možnosť rozvoja mladých ľudí s pomocou planéty. Mladým ľuďom ponúka priestor, v ktorom si môžu vytvoriť alebo posilniť vzťah s prírodou, osvojovať si nové zručnosti a zmysluplne konať pri riešení komplexných environmentálnych problémov. Nadobudnuté skúsenosti môžu zároveň podporiť mladých ľudí na ich ceste stať sa aktívnymi občanmi a nájsť si svoje miesto v čoraz nestabilnejšom svete.

Táto metodická príručka je praktickým sprievodcom pre každého, kto chce organizovať aktivity obnovy prírody pre mladých ľudí v celej Európe. Obsahuje množstvo praktických odporúčaní vychádzajúcich z reálnych skúseností rôznych organizácií. Nájdete tu príbehy z táborov, tipy na organizáciu podujatí, šablóny a kontrolné zoznamy, nástroje na tvorbu rozpočtu aj nápady, ako začať aj bez predchádzajúcich skúseností. Aktivity sú vo všeobecnosti vhodné pre mládež od 15 rokov, mnohé z nich však možno prispôbiť aj mladším účastníkom.

"Verím, že každé organizovanie je istým druhom science fiction – že tým formujeme budúcnosť, po ktorej túžime, a ktorú sme zatiaľ nezažili."

– Adrienne Maree Brown, Aktivizmus radosti: Politika dobrého pocitu

„Obnova môže byť príležitosťou cestovať na nové miesta a vytvárať si vzťah s prírodou. Ak nemáš možnosť ísť ďaleko, dnes je takmer všade niečo, čo sa dá obnovovať – napríklad lúky alebo mestské potoky.“

„Najviac si pamätám, keď nám rozprávali o pralesoch a o tom, že v nich je prirodzene veľké množstvo dreva zlomeného vetrom, a že lesy sa obnovujú aj tak, že sa popadané drevo necháva nahromadené na mieste, aby sa postupne rozkladalo.“

„Niekedy sa ľudia musia vrátiť späť a napraviť veci a chyby, ktoré urobili. Uvedomenie si, že obnova občas zahŕňa aj odstraňovanie toho, čo ľudia nechali vyrásť, bolo pre mňa niečo veľmi zaujímavé.“

„Myslím, že môj najsilnejší moment bol určite ten, keď sme boli na ostrove a v ten deň snežilo. Veľmi som si užívala, že všade okolo nás bol sneh a my sme odstraňovali náletové dreviny. Na chvíľu som odložila nástroje a použila som vlastné ruky ako nástroj. Bol to pre mňa veľmi silný moment, aký som dovtedy nezažila.“

Citáty mladežníckych účastníkov počas medzinárodných táborov Restoration Academy.

PREČO KONAŤ?

ZÁKLADY OBNOVY
PRÍRODY

RESTO
ACAD

Fotografka: Anja Matthes
Počas tábora organizovaného organizáciou RE-PEAT v Holandsku, 2025.

Táto kapitola predstavuje základné informácie o obnove prírody.

Budeme sa vám snažiť odpovedať na otázky: Čo obnova prírody znamená? Aké sú jej ciele a ako sa realizuje v rôznych ekosystémoch? Ako sa do nej môžu zapojiť mladí ľudia a aká je úloha organizátora alebo pracovníka s mládežou v tomto procese? Ako vlastne vyzerá práca pri obnove prírody?

Krok za krokom sa tak dozvieme, ako pretaviť obnovu prírody z abstraktnej myšlienky na konkrétnu praktickú činnosť.

Čo znamená obnova prírody?

Obnova prírody predstavuje napomáhanie obnove ekosystémov, ktoré boli poškodené alebo zničené. Môže ísť o aktívny alebo pasívny proces v závislosti od konkrétneho typu ekosystému a cieľov obnovy. Hoci nie je vždy žiaduce alebo možné prinavrátiť ekosystém do jeho pôvodného stavu, snahou je obnoviť ho do biologicky rozmanitejšieho stavu, ktorý prináša väčšie prínosy pre miestne životné prostredie.

Úsilie o obnovu prírody sa líši v závislosti od konkrétnej lokality a od stanovených priorít či ekologických potrieb. **Medzi bežné ciele obnovy prírody patria:**

- ochrana ohrozených druhov,
- vytváranie priaznivých podmienok pre biodiverzitu,
- zvyšovanie druhovej rozmanitosti,
- zlepšovanie schopnosti ekosystému viazať uhlík.

Tieto ciele sa často prekrývajú a môžu sa dosahovať súčasne, hoci v niektorých prípadoch si môžu navzájom konkurovať, čo si vyžaduje citlivé stanovenie priorít.

Mnohé projekty obnovy prírody kombinujú ručnú aj mechanizovanú prácu - stroje sa používajú pri rozsiahlych alebo fyzicky náročných úlohách, zatiaľ čo ručná práca je vhodnejšia pri citlivejších zásahoch či v ťažko dostupných oblastiach pre techniku. Práve ručné metódy sú často príležitosťou pre rôzne mládežnícke dobrovoľnícke aktivity, ktoré poskytujú priestor aj pre vzdelávanie a osobnostný rast účastníkov.

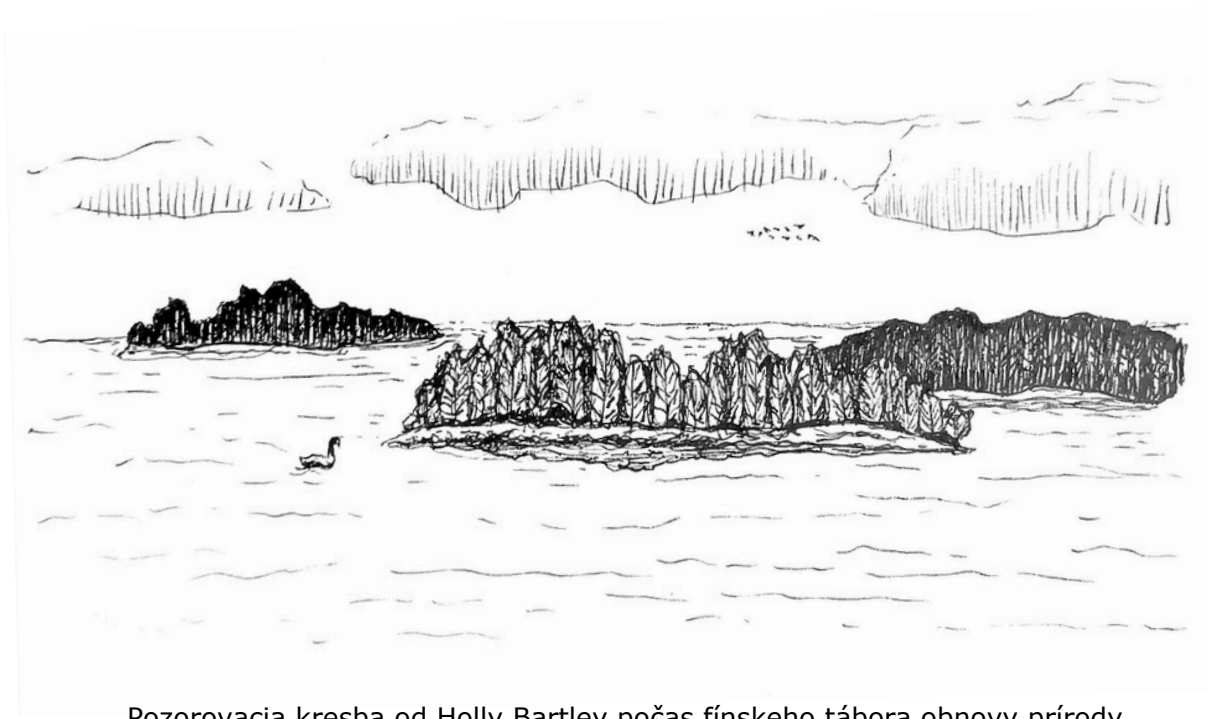
Obnova prírody naprieč Európou: legislatíva EÚ

S účinnosťou od 18. augusta 2024 je platnosti Nariadenie EÚ o obnove prírody, prvá legislatíva svojho druhu, záväzná pre všetky členské štáty. Cieľom tohto nariadenia je umožniť dlhodobú a trvalú obnovu ekosystémov, posilniť biologickú rozmanitosť a odolnosť prírody, prispieť k dosahovaniu cieľov EÚ v oblasti zmierňovania dopadov klimatickej zmeny a adaptácie na ňu a zároveň naplňať medzinárodné záväzky.

Členské štáty majú zaviesť také opatrenia, aby sa obnovilo najmenej 20 % suchozemských území EÚ a 20 % jej morských oblastí do roku 2030. Do roku 2050 by mali byť obnovené všetky ekosystémy, ktoré si to vyžadujú. Inými slovami v najbližších rokoch sa začne realizovať množstvo projektov obnovy prírody po celej Európe, čo zároveň otvára ponuku viacerých príležitostí pre zapojenie mladých ľudí do tejto činnosti.

V súčasnosti členské štáty EÚ pripravujú národné plány obnovy prírody, pričom práce koordinujú zodpovedné ministerstvá. Plány by mali byť hotové do augusta 2026 a následne predložené Európskej komisii.

¹ <https://www.decadeonrestoration.org/what-ecosystem-restoration>

Pozorovacia kresba od Holly Bartley počas fínskeho tábora obnovy prírody.

Obnova prírody naprieč ekosystémami

Rôzne ekosystémy a biotopy majú odlišné potreby, a tak sa plán obnovy prispôbuje konkrétnej lokalite. Tento plán pripravuje odborník, ktorý manažuje práce na konkrétnej lokalite.

V ďalšom texte uvádzame niekoľko príkladov, ako môže obnova prírody vyzeráť v rôznych ekosystémoch a biotopoch. Uvedené príklady sa môžu nachádzať vo vidieckych aj mestských oblastiach.

Sladkovodné ekosystémy

Napríklad: **potoky, jazerá, brehy vodných tokov**

- Riadenie živín:
 - predchádzanie eutrofizácii (napr. z polí alebo hospodárskych lesov) vytváraním ochranných pásiem a mokradí,
 - biomanipulácia (regulovaný rybolov, obsádka aj s dravými rybami),
 - chemické odstraňovanie nadmerných živín.
- Odstraňovanie priehrad a migračných bariér s cieľom umožniť pohyb migrujúcich rýb.
- Podpora biodiverzity úpravou koryta, budovaním štrkových neresísk, výsadbou pôvodných druhov brehových rastlín, reintrodukcia pôvodných živočíšnych druhov alebo posilnenie ich populácie.

Lesný ekosystém

Napríklad: **boreálny les, mierny les, stredomorský les**

- výsadba a starostlivosť o stromy (pôvodné a druhovo rozmanité),
- urýchľovanie prírodných procesov napodobňovaním prirodzených narušení, ako sú kontrolované vypaľovanie, ponechávanie stojacich suchárov či neodstraňovanie mŕtveho dreva alebo navýšenie jeho množstva za účelom podpory hmyzu, potravy pre vtákov a rastu húb,
- podpora prirodzenej obnovy napríklad odstraňovaním inváznych druhov a ochranou mladých sadeníc,
- prevencia lesných požiarov vytváraním protipožiarnych pásov a iných vyčistených zón (najmä v stredomorských lesoch).

Otvorené a polootvorené ekosystémy

Napríklad: **tradičné vidiecke biotopy, stepi, vresoviská**

- zabraňovanie zarastaniu pomocou pastvy, kosenia alebo odstraňovania stromov a krov,
- podpora biodiverzity výsadbou pôvodných druhov rastlín a reintrodukciami (navracaním) pôvodných druhov živočíchov.

Mokrade

Například: **rašeliniská, močiare, slatiny**

- znovuzavádzanie odvodnených rašelinísk budovaním hrádzok za účelom blokovania odvodňovacích kanálov alebo spomalenia odtoku vody,
- podpora biodiverzity vytváraním pestrejšej (mozaikovitej) štruktúry biotopov a výsadbou pôvodných druhov rastlín.

Moria a brakické vody

Například: **pobrežia, zálivy, morské dno, prílivové zóny**

- Riadenie živín:
 - predchádzanie eutrofizácii z pevniny vytváraním ochranných pásiem a mokradí,
 - biomanipulácia (regulovaný rybolov).
- Podpora biodiverzity obnovou štruktúry morského dna a výsadbou či reintrodukciami pôvodných druhov rastlín, mäkkýšov a ďalších živočíchov.

Mládež v rámci obnovy prírody

Obnova prírody je intenzívny a jedinečný spôsob, akým môžu mladí ľudia zmysluplne participovať pri zmiernení dopadov klimatickej zmeny a obnove biodiverzity, ktorý posilňuje ich vzťah k prírode, rozvíja ich environmentálne povedomie a podporuje pocit spolupatričnosti. Praktickosť aktivít zároveň prináša mladým ľuďom nádej a podporuje ich psychickú pohodu tým, že im poskytuje pocit zmysluplnosti a viaceré príležitosti konať.

Ako forma praktického kontaktného vzdelávania sa obnova prírody opiera o princípy zážitkového učenia, aktívneho občianstva a angažovanosti mládeže, ktorá **mladým ľuďom umožňuje:**

- identifikovať konkrétny pozitívny dopad,
- rozvíjať praktické zručnosti,
- prehĺbovať vzťah k prírode,
- zažiť ochranu prírody v praxi,
- porozumieť ekologickým procesom,
- posilňovať individuálnu schopnosť ovplyvňovať veci verejné,
- rozvíjať spoluprácu a tímové kompetencie.

Tábory obnovy prírody zdôrazňujú učenie prostredníctvom aktívnej činnosti v komunite.

Hoci organizátori a odborníci manažujú samotnú prácu, účastníci podujatí sú povzbudzovaní k aktívnej účasti – aby skúšali nové veci, nebáli sa požiadať o pomoc a navzájom sa podporovali. Pracovníci s mládežou sú zas nabádaní k tomu, aby podporovali rovesnícke učenie a motiváciu mládeže.

Zmysluplná spolupráca buduje silný pocit spolupatričnosti.

Prepojenie s rovnako zmýšľajúcimi rovesníkmi pomáha účastníkom vyrovnávať sa s environmentálnou úzkosťou a posilňuje zdieľanie spoločných hodnôt. Aktivity zamerané na obnovu prírody zároveň pomáhajú transformovať abstraktné ekologické problémy do konkrétnych, zrozumiteľných riešení.

Do obnovy prírody sa môžu zapojiť rôzne skupiny mládeže.

Mladí ľudia môžu takéto iniciatívy dokonca sami viesť a prevziať za ne zodpovednosť. Ak je to vhodné, rovesnícky vzdelávací prínos možno posilniť prípravnými stretnutiami pred táborom a spoločnou reflexiou po jeho skončení, čo napomáha dlhodobej angažovanosti mladých ľudí. Napriek svojmu potenciálu, výskum realizovaný v rámci tohto projektu poukázal na to, že obnova prírody je v oblasti práce s mládežou často nesprávne chápaná. Mnohí za obnovu prírody považujú napríklad vyčistenie lokality od odpadu. To poukazuje na potrebu väčšej informovanosti a vzdelávania, aby sa princípy obnovy prírody dostali do povedomia širšej verejnosti.

Fotografka: Anja Matthes
Tábor organizovaný organizáciou RE-PEAT na paludikultúrnej farme v Holandsku, 2025.

Tvoja úloha pri organizovaní podujatí zameraných na obnovu prírody

Tábory zamerané na obnovu prírody môžu organizovať pracovníci s mládežou ale aj samotní mládežnícki vedúci. Väčšinou sa nepožadujú predchádzajúce odborné znalosti v rámci obnovy prírody, pretože koordináciu prác vedie odborník zodpovedný za manažment príslušnej lokality. Projekty obnovy prírody zväčša zahŕňajú rôznu intenzitu manuálnych prác, pričom dobrovoľnícka pomoc môže byť vo viacerých prípadoch veľmi vítaná.

Ak si pracovník s mládežou, tvoja úloha môže zahŕňať:

- prepájanie mládežníckych dobrovoľníkov s lokalitami, kde prebieha obnova prírody,
- koordináciu logistiky, napríklad ubytovania, stravy alebo dopravy,
- vedenie vzdelávacej časti programu podujatia, napríklad:
 - plánovanie prípravných informačno-vzdelávacích aktivít spolu s odborníkom na obnovu prírody,
 - podporu a dohľad nad mladými ľuďmi počas účasti na podujatí,
 - vysvetľovanie, aké práce sa vykonávajú a z akého dôvodu.

Priestor sa ponúka aj pre **mládežníckych vedúcich** (nad 18 rokov), ktorí sa môžu stať iniciátormi a organizátormi takéhoto tábora, v prípade že majú podporu od pracovníka s mládežou partnerskej organizácie. Nezabudnite, že mnohé organizácie zamerané na obnovu prírody veľmi radi podporia motivovaných mladých lídrov.

Organizovanie tábora obnovy prírody je v zásade podobné organizovaniu akéhokoľvek mládežníckeho podujatia. Jediným rozdielom je, že sa takéto podujatie zameriava na obnovu životného prostredia a na nadobudnutie kompetencií v environmentálnej oblasti.

Obnova v praxi: úlohy a nástroje

Ako sme už spomínali, implementované práce pri obnove prírody sa líšia v závislosti od konkrétnej lokality. Aktivita je však často fyzická, v zásade zvyčajne jednoduchá a zväčša repetitívna, takže sa do nej môžu zapojiť aj ľudia s rôznymi schopnosťami a skúsenosťami. Pri práci sa zároveň využíva bežné ručné náradie, pričom väčšinou je možné prispôbiť prácu rôznym možnostiam účastníkov.

Medzi bežné aktivity obnovy prírody patria napríklad:

- rezanie a pílenie konárov a krov,
- zhromažďovanie a ukladanie konárov na hromadu,
- kosenie a hrabanie sena,
- budovanie malých hrádzok.

Príklady z jednotlivých krajín:

- Vo **Fínsku** môžu mladí dobrovoľníci pomáhať pri obnove tradičných vidieckych biotopov, ktoré závisia od dlhodobej starostlivosti o krajinu. Zapájať sa môžu aj do znovuzavodňovania rašelinísk, napríklad budovaním malých hrádzok.
- Na **Slovensku** sa tábory obnovy prírody zameriavajú najmä na starostlivosť o ohrozené rastliny a živočíchy, odstraňovanie invázných druhov, zber semien pre ekologickú obnovu alebo pomoc pri obnove mokradí a vodných tokov.
- V **Grécku** sa mládež zapája do obnovy pobrežných ekosystémov, napríklad výsadbou pôvodnej vegetácie na dunách alebo čistením degradovaných mokradových území.
- V **Holandsku** sa aktivity často zameriavajú na úpravu mestských zelených plôch alebo na obnovu mokradových biotopov prostredníctvom manažmentu vodného režimu a výsadby pôvodných druhov.

Fotografka: Anja Matthes
Tábor v Holandsku, 2025

Fotograf: Martin Sopinec
Tábor na Slovensku, 2024

Fotografka: Aino Huotari
Tábor vo Fínsku, 2024

Pozorovacia kresba účastníkov počas tábora obnovy prírody v Holandsku.

AKO

**ZORGANIZOVAŤ TÁBOR
OBNOVY PRÍRODY?**

**RESTO
ACARO**

Fotograf: Martin Sopíneč
Počas tábora organizovaného organizáciou Strom života na Slovensku, 2024

Tábory obnovy prírody spájajú praktickú environmentálnu činnosť s participáciou mladých ľudí, celoživotným vzdelávaním a budovaním komunity.

Táto kapitola prináša odporúčania, ako tábory obnovy prírody naplánovať a zrealizovať. Všetky tipy vychádzajú z reálnych skúseností partnerských organizácií.

Či už ste pracovník s mládežou, učiteľ alebo mládežnícky vedúci, nájdete tu praktické nástroje a príklady, ktoré vám pomôžu premeniť váš zámer na dobre zorganizovanú dobrovoľnícku aktivitu.

Posilnite vplyv mladých ľudí prostredníctvom participácie

Skôr, ako oslovíte potenciálnych partnerov, zamyslite sa, ako môžete mladých ľudí aktívne zapojiť do prípravy tábora obnovy prírody.

Zapájanie mladých ľudí do plánovania, realizácie a vyhodnotenia tábora nielen zvyšuje ich motiváciu a pocit spoluzodpovednosti, ale zároveň posilňuje význam a dopad celého podujatia. **Môžete napríklad:**

- prizvať mladých ľudí k spoluvytváraniu cieľov a denného programu tábora,
- zapojiť ich do rozhodovania o lokalite, aktivitách a výbere komunikačných kanálov,
- podporovať organizáciu workshopov alebo aktivít vedených samotnými účastníkmi,
- poveriť mladých ľudí zbieraním spätnej väzby a reflexie od účastníkov s cieľom zlepšiť organizáciu budúcich podujatí.

Takýto participatívny prístup podporuje zmysluplnosť a inkluzívnosť podujatia v očiach mladých ľudí a posilňuje ich motiváciu pre dlhodobejšiu angažovanosť.

Spolupracujte so správcom lokality obnovy prírody

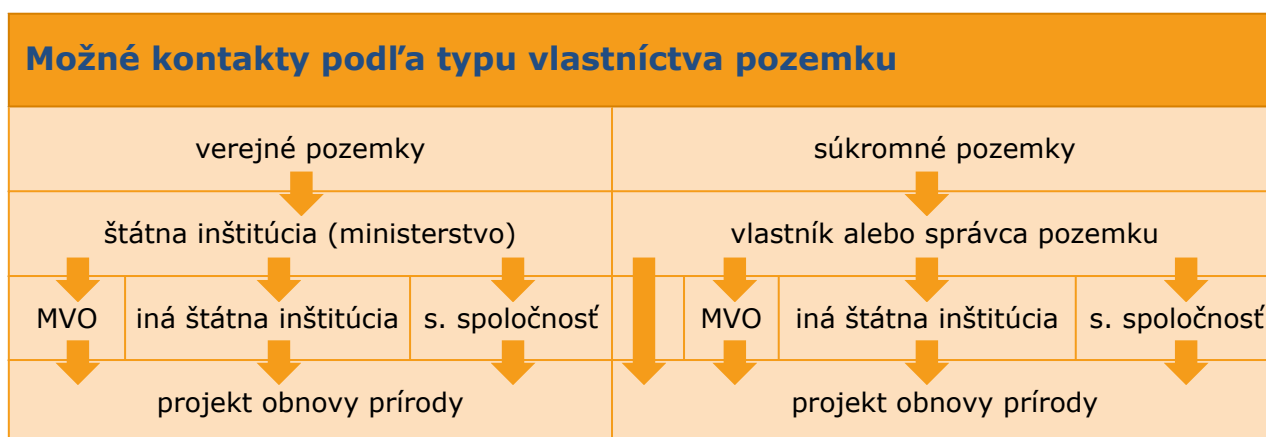
Pri plánovaní tábora, zameraného na obnovu prírody, prvým a najdôležitejším krokom je nadviazať spoluprácu so správcom lokality, ktorý schvaľuje alebo realizuje aktivity obnovy prírody. Ak tento správca potrebuje pomoc dobrovoľníkov, zvyčajne vám navrhne aj konkrétny priestor, kde sa tábor môže uskutočniť.

Spoluprácu je potrebné dohodnúť ešte pred stanovením termínu tábora, pretože práce spojené s obnovou prírody často závisia od vegetačného obdobia. Ovplyvňuje ich napríklad hniezdne obdobie vtákov alebo vhodný čas výsevu rastlín.

Pre naplnenie vzdelávacích cieľov tábora je dôležité, aby správca lokality vedel zabezpečiť odborníka, ktorý účastníkom predstaví lokálny projekt obnovy prírody – vysvetlí mládežníkom, prečo sa tento projekt realizuje a akým spôsobom k nemu prispievajú práce, ktoré budú účastníci vykonávať.

Koho kontaktovať?

Obnova prírody a manažment biotopov sú zvyčajne koordinované štátnymi inštitúciami, hoci samotná realizácia takýchto projektov môže byť realizovaná neziskovými organizáciami (MVO) alebo súkromnými spoločnosťami. Tieto subjekty môžete osloviť priamo. Mnohé z nich privítajú pomoc dobrovoľníkov, najmä ak implementujú projekty financované z programu LIFE Európskej únie, ktoré častokrát zahŕňajú zapájanie dobrovoľníkov ako jeden zo svojich hlavných cieľov.

Zodpovedné subjekty môžete osloviť na rôznych úrovniach manažmentu lokality, no najjednoduchšie býva začať kontaktovaním štátnej inštitúcie. Ak poznáte konkrétnych realizátorov projektov obnovy prírody, môžete ich osloviť priamo. Môžu to byť miestne mimovládne organizácie alebo súkromné spoločnosti, ktoré sa venujú ochrane prírody, jej obnove alebo manažmentu krajiny.

Špecifické odporúčania pre jednotlivé krajiny

Fínsko

- Obráťte sa na organizáciu Metsähallitus (Parks and Wildlife Finland), ktorá spravuje štátne chránené územia a koordinuje množstvo projektov obnovy prírody.
- Tieto práce sa často realizujú v národných parkoch alebo územiach Natura 2000, pričom ciele obnovy sú zvyčajne jasne definované a podmienky prác dobre nastavené.

Slovensko

- Programy starostlivosti o chránené územia pripravuje Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky, ktorá má regionálne pracoviská po celom území krajiny.
- Organizácia táborov si však vyžaduje aj spoluprácu s miestnymi samosprávami alebo vlastníkmi pozemkov.

Grécko

- Kontaktujte Ministerstvo životného prostredia a energetiky, ktoré zodpovedá za národné stratégie obnovy prírody.
- Realizácia aktivít obnovy prírody je často jednoduchšia v územiach Natura 2000 alebo v rámci prebiehajúcich projektov financovaných Európskou úniou, nakoľko zásahy do krajiny v iných lokalitách podliehajú prísnej regulácii.

Holandsko

- Obnovu prírody často koordinujú provincionálne vlády a organizácie Natuurmonumenten alebo Staatsbosbeheer.
- Vzhľadom na intenzívne využívanie krajiny sú lokality obnovy často menšie, ale strategicky veľmi dôležité – napríklad pre vytváranie biokoridorov alebo obnovu mokradí.

Fotograf: Martin Šopinec, Slovensko, 2024

Prispôsobenie práce rôznym skupinám

Keď nájdete partnera realizujúceho projekt obnovy prírody, ktorý by uvítal pomoc dobrovoľníkov, dôležité je jasne komunikovať profil vašej skupiny. Aktivity obnovy prírody je často možné prispôbiť možnostiam účastníkov. Ak to urobíte v úvode nadviazania spolupráce, vytvárate tým príležitosť pre realizáciu bezpečnej a zároveň vzdelávacej aktivity. Prispôsobenie úloh a lokality konkrétnej skupine môže výrazne ovplyvniť úspech celého podujatia.

Pri plánovaní zvážte najmä tieto aspekty:

Veľkosť skupiny a špecifické potreby

Sú medzi účastníkmi mladí ľudia alebo osoby so zdravotným znevýhodnením?

- Potrebné môže byť vyhradiť viac času na vysvetlenie úloh a zaradenie prestávok.
- Mimoriadne dôležité môžu byť stratégie motivácie a zapojenia účastníkov.

Relevantné skúsenosti

Aké skúsenosti majú účastníci s prácou v prírode alebo s používaním pracovných nástrojov?

- Koľko inštrukcií budú potrebovať pri práci s ručnými nástrojmi?
- Ktoré nástroje sú pre nich vhodné a bezpečné?

Fyzické možnosti

Existujú obmedzenia mobility alebo problémy s pohybom v nerovnom teréne?

- Vyberajte také miesta a pracovné úlohy, ktoré sú prístupné a bezpečné pre všetkých účastníkov.

Ďalšie špecifické potreby skupiny

Zvážte napríklad stravovacie obmedzenia, jazykové preferencie alebo kultúrne aspekty, ktoré môžu ovplyvniť priebeh programu.

Okrem prispôsobenia úloh a lokality je potrebné zvážiť aj mieru vedenia a prenechania zodpovednosti členom skupiny v závislosti od ich veku a skúseností. Mladší alebo menej skúsení účastníci môžu potrebovať jasnejšie inštrukcie a dodatočnú podporu, zatiaľ čo skúsenejším skupinám možno zveriť väčšiu mieru samostatnosti.

Primerané nastavenie úlohy vedúceho podujatia pomáha vytvoriť bezpečné, posilňujúce a zároveň motivujúce prostredie pre všetkých účastníkov.

Konzultujte aj tieto faktory so správcom lokality alebo odborníkom na obnovu prírody. Vďaka objektívnemu posúdeniu schopností skupiny môžete naplánovať dostatok času a zdrojov na inštruovanie účastníkov, bezpečnosť pri práci a zároveň vytváranie príležitostí pre učenie sa, vďaka čomu zúčastnení získajú zmysluplnú a inkluzívnu skúsenosť pri obnove prírody.

Rozdelenie rolí pri organizácii tábora

Plánovanie tábora je jednoduchšie, ak si jednotlivé úlohy rozdelíte medzi viac ľudí. Zvyčajne sú potrebné tieto role:

- **Vedúci tábora:** zodpovedá za logistiku a celkové plánovanie.
- **Koordinátor komunikácie** – zabezpečuje komunikáciu s účastníkmi a následné dokumentovanie aktivít a zdieľanie príspevkov (fotografie, správy, sociálne siete).
- **Kuchár:** plánuje jedálničiek a zabezpečuje prípravu stravy.
- **Odborník na obnovu prírody (partner):** osoba, ktorá pozná lokalitu obnovy prírody, vysvetľuje účastníkom, čo sa robí a prečo, a zároveň vedie samotné pracovné aktivity.

Program tábora

Pred začiatkom bežného denného programu je dôležité oboznámiť účastníkov s lokalitou obnovy prírody a s plánovanou prácou. Prehliadka lokality pomôže účastníkom pochopiť krajinu, jej ekologický kontext a ciele obnovy prírody.

Pamätajte, že obnova prírody je dlhodobý proces. Jeden tábor nedokáže zabezpečiť finálny výsledok – no každý čiastkový krok má svoj význam.

Začnite každý deň s vysvetlením zámeru a dôrazom na bezpečnosť

Odporúča sa začať každý deň úvodným kruhom. Je to chvíľa, keď sa skupina stretne, zdieľajú sa ciele dňa, pripomenú sa bezpečnostné pravidlá a účastníci môžu vyjadriť, ako sa cítia. Takýto začiatok vytvára pozitívnu atmosféru a posilňuje pocit spolupatričnosti.

Pred začiatkom práce je tiež dôležité, aby sa účastníci navzájom spoznali. Pomáha to vytvoriť bezpečnejšie a príjemnejšie skupinové prostredie. Zároveň by všetci poznali odpovede na dve základné otázky:

- Aký je dlhodobý cieľ obnovy prírody na tomto mieste?
- Aký je zmysel pracovných úloh počas tohto tábora?

Keď účastníci poznajú odpovede na otázky „prečo“ je ich práca dôležitá, sú motivovanejší a viac angažovaní.

Prispôbte program dňa skupine

Štruktúru dňa je možné prispôbiť potrebám skupiny. Dĺžka pracovného času môže byť kratšia alebo flexibilnejšia v závislosti od veku, fyzických možností a energie účastníkov.

Záver dňa - reflexia

Odporúča sa zakončiť deň spoločnou reflexiou. Môže mať formu krátkej skupinovej diskusie alebo individuálneho zápisu do denníka. Je to príležitosť zdieľať čo sa účastníci naučili, ako deň prežívali, čo by sa dalo nabudúce zlepšiť. Reflexia pomáha upevniť učenie a zároveň posilňuje skupinový zážitok.

Fotografka: Anja Matthes, tábor v Holandsku, 2025

Program prvého dňa

Čas	Aktivita
12:00	Príchod
13:00	Ubytovanie Napríklad rozdelenie do izieb alebo stavenie stanov.
14:00	Obed
15:00	Privítanie a informačné stretnutie Predstavenie programu a zoznamovacie aktivity.
16:30	Predstavenie práce na obnove prírody Čo sa bude robiť a prečo.
17:00	Prehliadka pracovnej lokality
18:00	Večera

Program pracovného dňa

Čas	Aktivita
8:00	Raňajky
9:00	Ranné stretnutie Prehľad pracovných úloh na daný deň.
9:30	Práca Účastníci si môžu podľa potreby robiť prestávky.
12:00	Obed
13:00	Pokračovanie práce
15:00	Prestávka na občerstvenie Pripomeňte si, koľko práce sa už podarilo urobiť.
15:30	Pokračovanie práce
17:00	Záverečný pracovný blok Spoločná práca na menšej ploche a dokončovacích prácach môže priniesť viditeľný výsledok a posilniť motiváciu.
17:30	Večerné stretnutie Spoločná reflexia toho, čo sa počas dňa podarilo.
18:00	Večera

Pracovný čas a dynamika skupiny

Typický deň v tábore zameranom na obnovu prírody môže zahŕňať približne 6 až 8 hodín práce na lokalite. Hoci sa to môže zdať veľa, práca má zvyčajne pokojné tempo a je prirodzene prerušovaná prestávkami. Mladí účastníci tak majú čas na rozhovory, vzájomné učenie sa a oddych pri drobnom občerstvení počas dňa.

Čím dlhší je pracovný čas, tým dôležitejšie je plánovať oficiálne prestávky a udržiavať motiváciu účastníkov tým, že im budete pripomínať, čo sa už podarilo urobiť. Oslavovanie pokroku – aj malého – pomáha udržiavať energiu a motiváciu skupiny.

Tipy pre organizáciu dňa

- Väčšie skupiny potrebujú viac času na presuny, vysvetlenie úloh a prestávky. Pri plánovaní programu s tým počítajte.
- Práca vonku zvyšuje chuť do jedla, preto zabezpečte dostatok jedla a občerstvenia.
- Dobrým spôsobom, ako ukončiť pracovný deň, je spoločná práca celej skupiny na závečnej úlohe. Aj 15 minút sústredenej práce môže priniesť viditeľný výsledok a silný pocit úspechu.

Budovanie pocitu komunity a spolupatričnosti

Okrem samotnej práce na obnove prírody pomáhajú vytvárať silný pocit komunity aj malé každodenné momenty. Spoločné jedlá, pravidelné prestávky na občerstvenie alebo neformálne chvíle oddychu po pracovnom dni podporujú vzťahy, dôveru a priateľskú atmosféru.

Účastníkov môžete zapojiť aj do spolutvorby niektorých častí programu alebo im navrhnúť rôzne alternatívy podľa ich záujmov. Ponúknuť im môžete aj vedenie nimi navrhnutých aktivít. Takýto prístup posilňuje zapojenie účastníkov, podporuje ich iniciatívu, prehĺbuje pocit spoluzodpovednosti a spolupatričnosti.

Fotografka: Anja Matthes, 2025

Fotografka: Frankie Turk, tábor na Slovensku, 2024

Inkluzívnosť a dostupnosť

Tábory zamerané na obnovu prírody môžu byť inkluzívnym a dostupným prostredím pre mnohých ľudí. Hoci práca v prírode prináša určité prirodzené výzvy, vďaka premyslenému plánovaniu a otvorenej komunikácii je možné sprístupniť tábory oveľa širšiemu okruhu účastníkov, než by sa na prvý pohľad mohlo zdať.

Ak organizátori venujú pozornosť detailom, jasne komunikujú informácie o prístupnosti a sú otvorení potrebám rôznych ľudí, môžu vytvoriť prostredie, v ktorom sa každý cíti vítaný a podporovaný.

Lokality obnovy prírody sa veľmi líšia – niektoré sú odľahlé a divoké, iné sa nachádzajú v mestskom prostredí. Pri plánovaní preto zvažte charakter miesta a hľadajte možnosti, ako tábor urobiť čo najprístupnejším.

Inkluzívnosť nie je len otázkou infraštruktúry. Ide aj o kultúru správania a komunikácie. Za vytváranie rešpektujúceho a inkluzívneho prostredia nesie zodpovednosť celá komunita tábora – organizátori, účastníci, odborníci aj podporný tím.

Užitočným opatrením môže byť určenie kontaktnej osoby pre inklúziu, na ktorú sa môžu účastníci obrátiť s otázkami alebo potrebami súvisiacimi s rovnosťou, inkluzívnosťou či dostupnosťou.

Ďalším nástrojom môže byť zavedenie princípov bezpečného a rešpektujúceho priestoru (safer space principles). Tieto pravidlá je možné vytvoriť spoločne s účastníkmi ešte pred začiatkom tábora, vďaka čomu môžete vopred nastaviť spoločné očakávania týkajúce sa správania a komunikácie.

Fotografka: Aino Huotari, Fínsko, 2024

Na čo myslieť pri príprave informácií ohľadom inklúzie

Informácie o inklúzii majú poskytovať dôležité detaily pre ľudí so zdravotným znevýhodnením. Pri ich koncipovaní je najdôležitejšia jasnosť a otvorenosť. Pri tvorbe informácií o inklúzii pre váš tábor zvažte najmä tieto aspekty:

- **Bud'te konkrétni pri opise lokality:** Popíšte terén, zariadenia a prípadné prekážky (napríklad nerovný povrch, nedostatok prístrešia alebo vzdialenosť od parkovania).
- **Uved'te dostupné vybavenie:** Zahrňte informácie o toaletách, prístupe k vode, možnostiach sedenia alebo miestach v tieni.
- **Vysvetlite pracovné úlohy:** Opíšte fyzickú náročnosť práce a uveďte, či je možné úlohy prispôbiť.
- **Zvažte otázku súkromia:** Informujte o miere súkromia pri ubytovaní, sprchovaní alebo iných osobných potrebách. Je možné zabezpečiť väčšie súkromie, ak to niekto potrebuje?
- **Zabezpečte inkluzívnu komunikáciu:** Informujte účastníkov, či sú materiály dostupné napríklad v jednoduchom jazyku, vo väčšom písme alebo v iných prístupných formátoch.
- **Uved'te kontaktné údaje:** Jasne označte kontaktnú osobu pre otázky alebo požiadavky týkajúce sa inklúzie.
- **Bud'te úprimní a povzbudzujúci:** Otvorene pomenovať obmedzenia je dôležité, zároveň však zdôraznite, čo všetko je možné zabezpečiť a prispôbiť.
- **Používajte inkluzívny jazyk:** Vyhýbajte sa domnienkam o schopnostiach účastníkov a zdôraznite otvorenosť voči rôznym potrebám.

Princípy bezpečného a rešpektujúceho priestoru (Safer Space)

Princípy bezpečného a rešpektujúceho priestoru sú súborom odporúčaní, ktoré pomáhajú podporovať inkluzívnosť, vzájomný rešpekt a pocit bezpečia v skupine. Ich cieľom je vytvárať prostredie, v ktorom sa každý cíti vítaný, rešpektovaný a chránený pred diskrimináciou alebo ubližujúcim správaním. Tieto princípy predstavujú praktický nástroj, ktorý pomáha vytvárať otvorené a spravodlivé prostredie pre mladých ľudí.

Ako využívať princípy bezpečného priestoru na tábore

Princípy bezpečného priestoru by mali byť predstavené a prediskutované so skupinou hneď na začiatku tábora. Ideálne je, ak nie sú účastníkom iba oznámené organizátormi, ale vznikajú spoločne s účastníkmi. Spoločné vytváranie týchto pravidiel podporuje pocit spoluzodpovednosti, posilňuje dôveru v skupine, pomáha zabezpečiť, aby pravidlá odrážali hodnoty celej skupiny.

Príklady princípov bezpečného a rešpektujúceho priestoru

- Buďte otvorení voči ostatným a uvedomujte si vlastné predsudky.
- Rešpektujte každého – vrátane seba samých.
- Používajte inkluzívny jazyk a vyhýbajte sa stereotypom.
- Nerobte unáhlené závery – radšej sa slušne opýtajte.
- Podporujte rovnaké zapojenie všetkých účastníkov.
- Uvedomujte si svoju moc alebo privilégiá.
- Rešpektujte hranice – vlastné aj hranice ostatných, či už fyzické alebo psychické.
- Ak si všimnete, že princípy bezpečného priestoru nie sú dodržiavané, reagujte a pomôžte situáciu riešiť.
- Nezabudnite poďakovať.
- Robte, čo je vo vašich silách – to je úplne postačujúce.

Ak sa niekto v skupine cíti nepríjemne alebo neisto, mal by vedieť, na koho sa môže obrátiť. Preto sa odporúča jasne určiť kontaktnú osobu, ktorá je zodpovedná za riešenie problémov alebo nevhodného správania.

Tip: Začnite tábor aktivitou, počas ktorej si účastníci spoločne vytvoria vlastné princípy bezpečného priestoru. Spoločná tvorba pravidiel hneď na začiatku tábora posilňuje dôveru medzi účastníkmi, podporuje inkluzívnosť, buduje pocit spoločnej zodpovednosti a umožňuje účastníkom aktívne formovať kultúru tábora už od prvého dňa.

Bezpečnosť a manažment rizík

Jasne pripravený bezpečnostný plán pomáha predchádzať úrazom počas tábora a zároveň podporuje pokojnú a inkluzívnu atmosféru. Plánovanie bezpečnosti môže byť aj spoločnou zodpovednosťou – zapojenie účastníkov do identifikácie rizík a tvorby pravidiel zvyšuje ich uvedomenie a pocit spoluzodpovednosti.

Pred podujatím

- Vykonajte základné posúdenie rizík (napr. terén, používané nástroje, počasie, dostupnosť zdravotnej pomoci) a pripravte bezpečnostný plán.
- Určte bezpečnostné role (napr. osoba zodpovedná za prvú pomoc, kontakt pre mimoriadne situácie).
- Skontrolujte, či je lekárnička kompletná a ľahko prístupná.
- Zdieľajte s účastníkmi núdzové kontakty a postupy pre krízové situácie.
- Overte alergie a špecifické potreby účastníkov (napr. lieky, alergie).
- Zvážte, či je potrebné zabezpečiť skupinové poistenie pre účastníkov.

Počas podujatia

- Prejdite si s účastníkmi bezpečnostný plán (primerane ich veku).
- Dbajte na hygienu a bezpečnosť pri príprave a manipulácii s potravinami.
- Sledujte zdravotný stav účastníkov (únava, dehydratácia, chlad, úpal).
- Zabezpečte bezpečnosť pri manipulácii s ohňom (táborák, príprava dreva).
- Budte pripravení na zmeny počasia.

V prípade úrazu

- Zabráňte ďalšiemu zraneniu alebo zhoršovaniu stavu.
- Zhodnoťte situáciu a poskytnite prvú pomoc.
- V urgentnom prípade: zavolajte číslo 112 (alebo príslušné národné číslo pre rýchlú zdravotnú pomoc). Uistite sa, že všetci účastníci vedia, ktoré číslo majú volať v prípade núdze.
- V akútnom prípade: kontaktujte lekára a zabezpečte prevoz.
- Informujte vedúceho podujatia.
- Po incidente situáciu vyhodnoťte a poučte sa z nej.

Fotografi: Martin Šopinec and Frankie Turk
Tábor organizovaný Strom života v rámci obnovy lúčneho ekosystému na Slovensku, 2024

Financovanie a rozpočet

Tábory zamerané na obnovu prírody je možné organizovať s veľmi rôznou výškou rozpočtu, od jednoduchých dobrovoľníckych iniciatív s minimálnymi nákladmi až po plne financované programy, ktoré zabezpečujú vysokú mieru dostupnosti a inklúzie. Kľúčové je prispôbiť rozpočet cieľom tábora, potrebám účastníkov a dostupným zdrojom.

Základné úvahy pri tvorbe rozpočtu

Tábory bez rozpočtu alebo s minimálnymi nákladmi

Niektoré aktivity obnovy prírody, napríklad odstraňovanie invázných druhov, je možné realizovať takmer bez finančných nákladov. Môžu sa organizovať lokálne, pričom účastníci si prinesú vlastné jedlo, ochranné pomôcky alebo pracovné nástroje. Náradie je často možné zapožičať bezplatne od partnerských organizácií. Takýto prístup síce nie je vždy úplne inkluzívny alebo dostupný pre všetkých, no predstavuje rýchly a jednoduchý spôsob, ako zapojiť ľudí do aktivít obnovy prírody.

Tábory s nízkym rozpočtom

Jedným z cenovo najdostupnejších riešení je ubytovanie v stanoch a príprava jedla pomocou turistických varičov. Účastníci si môžu priniesť vlastné pomôcky aj potraviny. Tento model je pomerne jednoduchý na organizáciu a často si nevyžaduje externé financovanie, no jeho dostupnosť pre širšiu skupinu účastníkov môže byť obmedzená.

Tábory s vyšším rozpočtom

Zabezpečenie ubytovania, stravy a príspevku na dopravu výrazne zvyšuje dostupnosť a inkluzívnosť tábora, pretože znižuje finančné bariéry účasti. Na druhej strane tieto služby výrazne zvyšujú náklady a často si vyžadujú externé financovanie.

Tip: Rozpočet tábora obnovy prírody môže byť veľmi nízky, ale aj pomerne vysoký. Pri plánovaní vždy zvažujte, ako zvolený model ovplyvní dostupnosť a inkluzívnosť podujatia. Napríklad varenie na turistických varičoch môže byť príjemným zážitkom v prírode, no zároveň zaberá čas, ktorý by inak mohol byť venovaný samotnej práci na obnove prírody.

Príklad štruktúry rozpočtu

Kategória	Popis	Tábor s minimálnymi nákladmi (€/osoba)	Tábor s nízkym rozpočtom (€/osoba)	Tábor s vyšším rozpočtom (€/osoba)
Ubytovanie	stanovanie, chatky alebo iné ubytovanie	0 € vlastné alebo zapožičané stany	10-30 € / deň	30-100 € / deň
Strava	jedlo a občerstvenie pre účastníkov	0 € vlastné jedlo	10-20 € / deň polopenzia alebo celodenná interná strava	20-50 € / deň plná penzia, objednaný catering
Doprava	cestovné náklady na a z miesta podujatia	0 € účastníci si hradia dopravu sami	10-20 € preplatenie verejnej dopravy	30-150 € zabezpečená vlastná preprava organizátorom
Pracovné pomôcky a materiál	nevyhnutné materiálne zabezpečenie podujatia	0 € vlastné alebo zapožičané	10-50 € čiastočne zabezpečené	100-500 € nákup nových pomôcok pre potreby tábora
Poistenie	úrazové poistenie a poistenie zodpovednosti za škodu	0 € individuálna zodpovednosť	50-100 € základné poistenie	200-500 € zabezpečené viaceré druhy poistenia
Personálne výdavky	odmeny pre organizátorov podujatia	0-200 € väčšinou dobrovoľnícka práca	300-1000 € zaplatený personál tábora	1000-5000 € zaplatená príprava a realizácia tábora, kuchár a špecialista
Rezerva	nepredvídané výdavky	0 €	10-150 €	150-1000 €
Celkové náklady		0-200 €	400-1370 €	1530-7300 €

Vzdelávacia príležitosť: zapojenie mladých ľudí do tvorby rozpočtu

Zapojenie mladých ľudí do hľadania zdrojov financovania a plánovania rozpočtu tábora je výborným spôsobom, ako posilniť ich pocit spoluzodpovednosti a zároveň rozvíjať finančnú gramotnosť. Keď sa mladí ľudia naučia, ako vyhľadávať financovanie alebo pripravovať rozpočet tábora, získavajú cenné skúsenosti v oblasti projektového riadenia a často sa cítia viac motivovaní podieľať sa na napĺňaní cieľov tábora.

Zdieľanie nákladov s partnermi

Niektoré výdavky je možné pokryť alebo zdieľať so správcom lokality alebo organizáciou, ktorá realizuje projekt obnovy prírody. **Môže ísť napríklad o:**

- dopravu na pracovnú lokalitu,
- zapožičanie nástrojov a pracovného vybavenia,
- zabezpečenie stravy počas pracovných dní.

Možnosti zdieľania nákladov je vhodné dohodnúť už v počiatočnej fáze plánovania, najmä ak takáto spolupráca prináša prínos obom stranám.

Účastnícke poplatky

Nižší účastnícky poplatok môže pomôcť zvýšiť záväzok účastníkov bez toho, aby sa stal prekážkou účasti. Možné prístupy:

- symbolický poplatok (napr. 1 – 10 €) na podporu zodpovednosti účastníkov,
- mierne vyšší poplatok (napr. 5 – 10 € na deň), ktorý môže pomôcť pokryť časť nákladov,
- možnosť bezplatnej účasti pre osoby so zhoršenou ekonomickou situáciou,
- zvýhodnené "Early Bird" prihlásenie s nižším poplatkom, ktoré pomáha predísť neskorým registráciám.

Fotograf: Martin Šopinec, Fínsko, 2024

Možné zdroje financovania

Financovanie táborov obnovy prírody môže pochádzať z rôznych zdrojov. Nižšie uvádzame niekoľko možností, kde začať hľadať podporu.

Zdroj financovania	Opis
Programy financované Európskou úniou	
Erasmus+ (mládežnícke výmeny) a European Solidarity Corps Program LIFE	Tieto programy umožňujú organizovať medzinárodné dobrovoľnícke projekty a tábory pre mladých ľudí. Finančný nástroj EÚ na podporu environmentálnych a klimatických projektov vrátane obnovy prírody.
Národné a regionálne zdroje	
Ministerstvá a environmentálne úrady Regionálne a lokálne granty Národné mládežnícke organizácie a fondy	Štátne inštitúcie často podporujú iniciatívy zamerané na obnovu prírody alebo participáciu mládeže. Zároveň mnohé mestá a regióny podporujú lokálne environmentálne projekty a mládežnícke iniciatívy. Aj organizácie pôsobiace na celonárodnej úrovni môžu ponúkať granty alebo inú formu podpory pre rôzne typy aktivít vedených mladými ľuďmi.
Nadácie a fondy	
Národné a európske environmentálne nadácie Environmentálne organizácie (napr. WWF)	Tieto organizácie často poskytujú granty na environmentálne vzdelávanie, ochranu prírody a zapájanie mladých ľudí.
Partnerstvá so súkromným sektorom	
Programy spoločenskej zodpovednosti firiem (CSR) Firmy pôsobiace v oblasti zelenej transformácie Spoločnosti z oblasti ekoturizmu alebo outdoorových aktivít	Mnohé spoločnosti, najmä v sektore zelenej transformácie, môžu podporovať environmentálne iniciatívy ako súčasť svojich aktivít v oblasti spoločenskej zodpovednosti a environmentálnej udržateľnosti. Spoločnosti pôsobiace v oblasti ekoturizmu môžu mať záujem podporiť tábory výmenou za spoluprácu.

JEDNODUCHÉ

**AKTIVITY
OBNOVY
PŘÍRODY**

**RESTO
RACAO**

Fotografka: Aino Huotari
Počas tábora organizovaného Nuorten Akatemia a Luontoliitto vo Fínsku, 2024

Organizovanie tábora zameraného na obnovu prírody sa môže spočiatku zdať náročné, začať však môžete aj v menšom rozsahu.

Táto kapitola predstavuje jednoduché aktivity obnovy prírody, ktoré sú vhodné pre mládežnícke skupiny, školy alebo jednotlivcov, ktorí chcú prispieť k pozitívnej zmene.

Návšteva lokalít obnovy prírody

Zoznámte mladých ľudí s témou obnovy prírody prostredníctvom návštevy lokalít, kde sa tieto aktivity realizujú. Takáto skúsenosť môže výrazne znížiť bariéru pre ich zapojenie sa do praktickej práce.

Obnova prírody môže vyzeráť veľmi rozdielne v závislosti od typu prostredia a rozsahu projektu, preto sú tieto lokality zaujímavým miestom na spoznávanie rôznych prístupov. Požiadajte miestneho odborníka, aby účastníkom poskytol odborný výklad priamo na mieste obnovy prírody.

Odstraňovanie invázných (nepôvodných) druhov

Invázne druhy nie sú prirodzenou súčasťou miestneho ekosystému a môžu poškodzovať biodiverzitu tým, že vytlačujú pôvodné druhy. Národné autority často pripravujú plány manažmentu a metodické usmernenia na ich odstraňovanie.

- Európska únia zároveň vedie oficiálny zoznam invázných nepôvodných druhov, ktoré predstavujú hrozbu pre územie Európy.
- Väčšina krajín EÚ má aj vlastné národné zoznamy invázných druhov a odporúčania pre ich odstraňovanie.
- Vlastníci pozemkov majú často povinnosť invázne druhy zo svojho pozemku odstraňovať, preto existuje mnoho lokalít, kde je dobrovoľnícka pomoc mimoriadne vítaná.
- Takúto aktivitu je možné zorganizovať aj ako jednodňové podujatie s nízkymi nákladmi.

Foto: Luontoliitto

Pred začatím aktivity si vždy overte národné usmernenia a podľa potreby sa poraďte s príslušnými orgánmi. Niektoré invázne druhy môžu byť nebezpečné aj pre človeka, preto je správny postup pri ich odstraňovaní a likvidácii nevyhnutný na ich účinnú reguláciu.

Viac informácií nájdete tu:

- [Európska komisia: invázne \(nepôvodné\) druhy](#)
- [Fínsko: Vieraslajit.fi](#)
- [Slovensko: Nepôvodné a invázne druhy](#)
- [Holandsko: Regulácia invázných nepôvodných druhov](#)

Rewilding (navracanie prírody do prirodzenejšieho stavu)

Rewilding predstavuje prístup, ktorého cieľom je v rámci ochrany prírody premeniť človekom pozmenené a monokultúrne územia na druhovo pestrejšie ekosystémy. Dosahuje sa to najmä obmedzením zásahov človeka do ekosystému a umožnením prirodzených procesov, ako sú predácia, pastva, záplavy či prirodzená obnova lesa.

Viac informácií:

- [European Young Rewilders](#)
- [Rewilding Europe](#)
- [Young Wilders](#)

Guerillové záhradníctvo

Guerillové záhradníctvo spočíva v pestovaní rastlín na pozemkoch bez formálneho povolenia (často ide o zanedbané mestské priestory). V mestách sa nachádza množstvo nevyužitých plôch, ktoré by mohli slúžiť napríklad na mestské záhradníctvo alebo komunitné pestovanie.

Viac informácií:

- Čo je guerillové záhradníctvo? [Stručný sprievodca](#).
- [Guerrilla Gardening.org](#)

Tvoja rodinná záhrada

Súkromné záhrady dokopy zaberajú veľkú plochu, a preto môžu mať pri obnove prírody väčší význam, než by sa na prvý pohľad mohlo zdať.

Biodiverzita a záhrady priateľské k opel'ovačom

- Zvyšujte druhovú rozmanitosť, vysádzajte pôvodné kvety a vytvárajte vhodné prostredie pre opel'ovače.
- Uplatňujte princípy rewildingu vo vlastnej záhrade.

Vyhýbajte sa inváznym druhom

- Odstraňujte a nevysádzajte invázne rastliny. Nahradte ich pôvodnými alebo ohrozenými druhmi.

Ovplyvňovanie politik

Ovplyvňovanie verejných politik je účinným spôsobom, ako bojovať proti úbytku biodiverzity a podporovať obnovu prírody. Strata biodiverzity je komplexný a vzájomne prepojený problém, preto je dôležité sledovať a spoznávať rôzne oblasti verejnej politiky.

Či už sa zameriavate na ochranu jedného konkrétneho druhu alebo na širšie environmentálne ciele, respektíve celkové zdravie vybraného ekosystému, medzi oblasti politiky úzko súvisiace s obnovou prírody patria napríklad využívanie krajiny, lesné hospodárstvo, poľnohospodárstvo, ochrana prírody a ďalšie.

Spôsoby, ako sa zapojiť:

- organizovať alebo zapojiť sa do kampaní,
- kontaktovať miestnych alebo národných zástupcov,
- zúčastňovať sa verejných vypočutí,
- písať komentáre alebo názorové články (nezabudnite aj na miestne noviny),
- iniciovať alebo podporovať občianske iniciatívy,
- požadovať, aby bol hlas mladých ľudí vypočutý.

Zapojte sa do aktivít organizovaných inými skupinami

Spájanie síl je často účinnejšie, ako keď každá organizácia pracuje samostatne. Ak ešte nemáte skúsenosti s obnovou prírody, zapojte sa do aktivít organizovaných niekým, kto ich už má.

Nemusí ísť výlučne o mládežnícku organizáciu, pretože práve vy môžete priniesť svoje skúsenosti s prácou s mladými ľuďmi. Ak máte k dispozícii skupinu motivovaných dobrovoľníkov, je možné, že už existujú príležitosti, kde je vaša pomoc potrebná. Ide o jednoduchý a efektívny spôsob, ako získať skúsenosti, osvojiť si praktické zručnosti a nadviazať kontakty s komunitou ľudí venujúcich sa obnove prírody.

Kto organizuje takéto aktivity?

Dobrovoľnícke aktivity zamerané na obnovu prírody organizuje široké spektrum organizácií, inštitúcií a rôznych aktérov. Projekty sa často realizujú v spolupráci viacerých partnerov a zainteresovaných strán.

Medzi najčastejších organizátorov patria:

- mestá a regionálne samosprávy,
- správy národných parkov a chránených území,
- realizátori projektov obnovy prírody financovaných štátom alebo Európskou úniou (napr. program LIFE),
- environmentálne mimovládne organizácie,
- mládežnícke environmentálne siete,
- susedské alebo komunitné združenia.

Podrobnejšie informácie o možných organizátoroch, prebiehajúcich projektoch a zainteresovaných aktéroch nájdete v prílohách (zahŕňajúcich krajiny projektových partnerov: Fínsko, Slovensko, Holandsko, Grécko a úroveň Európskej únie).

Fotografka: Aino Huotari
Tábor organizovaný organizáciami Luontoliitto a Nuorten Akatemia
na ostrovoch Öro and Norstö vo Fínsku, 2024.

Kde sa dozvedieť viac?

Preskúmajte nasledujúce zdroje, ktoré vám pomôžu prehĺbiť vaše porozumenie obnovy prírody, regenerácii ekosystémov a zapájaniu mladých ľudí do environmentálnych aktivít.

Odporúčaná literatúra a metodické nástroje

- [European Commission. Nature Restoration Regulation.](#)
- [Generation Climate Europe 2024. Empowering Youth. A guide to Advocate and Engage in Nature Restoration using Nature-based solutions.](#)
- [IUCN 2021. Community organizing toolkit for UN Decade on Ecosystem Restoration.](#)
- [United Nations Environment Programme 2021. Ecosystem Restoration Playbook A Practical Guide To Healing The Planet.](#)
- [UN Decade on Nature Restoration 2021-2030. What is ecosystem restoration?](#)
- [WWF European Policy Office. The Benefits of Nature Restoration.](#)
- [Youngwilders. Youth-led nature recovery.](#)

Videá a dokumentárne filmy

- [TED 2020. The global movement to restore nature's biodiversity. Thomas Crowther.](#)
- [UN Decade on Ecosystem Restoration 2021-2030. Restore: Films from the Frontiers of Hope.](#)
- [UN Environment Programme. What is ecosystem restoration?](#)

Referencie

- [Four reasons why restoring nature is the most important endeavour of our time \(theconversation.com\).](#)
- [The What, Why, and How of Ecosystem Restoration | World Resources Institute \(wri.org\).](#)
- [UN Decade on Restoration](#)
- [We Must Restore Nature This Decade—Here's How | TNC](#)

Prílohy

- **vzor registračného formulára,**
- **príklady informačných materiálov (infopack),**
- **zoznam potenciálnych organizátorov a partnerov,**
- **zoznam vecí, ktoré si majú priniesť účastníci,**
- **zoznam vecí pre organizátorov,**
- **kontrolný zoznam pre organizátorov tábora,**
- **vzor formulára spätnej väzby.**

Pozorovacia kresba Holly Bartley počas fínskeho tábora obnovy prírody.

Fotografi: Aino Huotari, Martin Šopinec and Anja Matthes

Pod'akovanie

Tím projektu Restoration Academy vyjadruje úprimnú vďaku všetkým účastníkom táborov z celej Európy a všetkým, ktorí sa do projektu zapojili a prispeli k jeho realizácii.

Co-funded by
the European Union

Financované Európskou úniou. Vyjadrené názory a postoje sú názormi a vyhláseniami autora(-ov) a nemusia nevyhnutne odrážať názory a stanoviská Európskej únie alebo Európskej výkonnej agentúry pre vzdelávanie a kultúru (EACEA). Európska únia ani EACEA za ne nepreberajú žiadnu zodpovednosť.

